

הרעשן

סיפור לפתיחה: לא ברעש ה'

הגמרא מספרת (ברכות נח, א) על האמורא רב ששת שהיה עיוור, וצדוקי אחד החליט "לעבוד עליו". מה עשה? פעם עברה פמליית המלך ברחוב מלווה במשמרי כבוד, ורב ששת חיכה עד שהמלך עצמו יעבור והוא יוכל לברך "ברוך שנתן מכבודו לבשר ודם".

אך כיון שרב ששת היה עיוור, ניסה הצדוקי לשקר ואמר שהמלך עובר כאשר חלף משמר הכבוד הראשון עם החצוצרות. רב ששת לא האמין. כך ניסה פעם אחר פעם, ולא הצליח.

לפתע נהיה שקט. אמר רב ששת: עכשיו המלך עובר, וברך "ברוך שנתן מכבודו לבשר ודם!"

שאל הצדוקי: מאיפה ידעת מתי המלך עובר, הרי אינך רואה?

השיב רב ששת: זה פסוק מפורש. כאשר אליהו ברח אל המערה, יצא לראות את פני ה'. הייתה רוח חזקה ורעש גדול, אך נאמר לו "לא ברעש ה'". לפתע נהייתה "קול דממה דקה", וזו הייתה ההתגלות האלוקית (מלכים א יט, יא). כתוב "מלכותא דארעא, כעין מלכותא דרקיעא". ממלכות ה' הבנתי כי גם ברגע שהמלך עובר, אין רעש אלא שקט.

פרשת השבוע: ונשמע קולו, ולא ימות

לפי הסיפור, נסו לדמיין מה אמור להיות בעת כניסת הכוהן הגדול לבית המקדש – רעש או שקט? צעקות או דממה? לכאורה שקט, "קול דממה דקה".

אומרת פרשת השבוע: לא! הכוהן הגדול נכנס עם רעש, והרבה רעש!

לכוהן הגדול היה מעיל, ובשולי המעיל היו פעמונים ורימונים, וכאשר היה נכנס לבית המקדש, הפעמונים היו משמיעים צלצולים רועשים.

רעש הפעמונים היה כה חשוב, עד שנאמר "ונשמע קולו בבואו אל הקודש ולא ימות" (שמות כח, לה) – אם היה נכנס בלי צלצולים, היה חייב מיתה, ה' ישמור.

לכאורה, הדבר נשמע מופרך. דמיינו לעצמכם רב חשוב מגיע, עם נעלי עקב שמשמיעות רעש למרחק של מאות מטרים; או תלמיד חכם, שמדבר בצעקות ובצורה צורמנית. זה מנוגד לגמרי לסגנון התורני, כמאמר חז"ל "דברי חכמים בנחת נשמעים".

אם כן, השאלה זועקת לשמים: למה הרעש? לאן נעלמה הדממה?

הקדמה: רעש מגיע מכאב

אוצר החכמה

לשם כך עלינו להבין מאיפה מגיע רעש.

יש ביטוי "בשכואב – צועקים". אדם צועק ועושה רעש כאשר משהו מכאיב לו, כשהוא מרגיש לא טוב. אם הוא שקט, סימן שהכול בסדר¹⁸.

מבחינה רוחנית, צדיק שחי כל ימיו באווירה של קדושה ומעולם לא טעם חטא – חי חיים שקטים ונעימים, בלי רעש;

אבל אדם שצועק על המצב הרוחני שלו ועושה רעש – הוא מי שחוה את החושך והרוע ומרגיש כאב מהמצב הרוחני שלו.

שאלו פעם את הבעל שם טוב מדוע החסידים עושים תנועות משונות ו"מרעישים" בשעת התפילה? השיב להם: כמו אדם שטובע בים, ועושה תנועות בכל גופו וצורח בכל כוחו כדי שיינצל, ואף אחד לא צוחק על התנועות שהוא עושה...

מסקנה: שקט מייצג את הצדיקים שחיים בטוב, והרעש מייצג את מי שטעם טעם חטא וחוה עליות וירידות.

רעיון מרכזי: הכוהן הגדול מייצג את כולם

כאשר עולה השאלה האם הכוהן הגדול צריך להיכנס לבית המקדש ברעש או בשקט – זו בעצם השאלה את מי הוא מייצג בעם ישראל: אם הוא מייצג רק את הצדיקים ותלמידי החכמים – הוא ייכנס בשקט; אבל אם הוא מייצג את כל עם ישראל, גם את הרשעים והפושעים – הוא ייכנס ברעש.

¹⁸ מקור – צעקה הנערה: מקור לכך ניתן ללמוד מפסוק מפורש, האומר כי נערה שזינתה בעיר ולא צעקה, נענשת "על דבר אשר לא צעקה בעיר" (דברים כב, כד). אם לא צעקה, סימן שהיה זה מרצון ולא מאונס.

אומרת התורה: הכוהן הגדול לא מייצג קבוצה מובחרת בעם, אלא את כולם. כאשר הוא נכנס לבית המקדש, עם ישראל כולו נכנס לבית המקדש.

לכן מצד אחד הוא לבש את אבני החושן היקרים והמפוארים, המייצגים יהודים בדרגה רוחנית גבוהה; אך מצד שני היה לו גם מעיל, ובשולי המעיל הוא ייצג את היהודים שנמצאים בשוליים. לכן היו שם רימונים, כדברי הגמרא "פושעי ישראל מלאים מצוות כרימון" (סוף חגיגה). לכן היו גם פעמונים, כי הכוהן הגדול מייצג את אלו שזועקים על המצב הרוחני הקשה שלהם¹⁹.

עד כדי כך, שאם הכוהן הגדול נכנס בלי רעש, אם הוא לא מייצג גם את היהודים שבשוליים – הוא פוגע בעצם מציאותו ככוהן גדול ולכן חייב מיתה.

סיפור: קול המונה של רומי

הגמרא (סוף מכות) מספרת על משלחת מכובדת של חכמים – רבן גמליאל, רבי אלעזר בן עזריה, רבי יהושע ורבי עקיבא – שהלכו באזור העיר רומא, "רומי" בלשון הגמרא. והנה, הם שומעים את "קול המונה של רומי" ממרחק של קילומטרים רבים. אולי זה כמו ששומעים למרחק את הצעקות מאיצטדיון במהלך משחק ספורט; או כמו ששומעים למרחוק הופעה של זמר כלשהו, עם זיקוקים ואורות.

התחילו החכמים לבכות. ואילו רבי עקיבא צוחק.

שאלו אותו: למה אתה צוחק?

השיב: ומדוע אתם בוכים?

אמרו לו: איך יתכן שהרומאים יושבים לבטח, ואילו בית אלוקינו חרב?

השיב להם: לכן אני צוחק. אם לעוברי רצונו כך, לעושי רצונו על אחת כמה וכמה!

הפירוש הפשוט הוא, שאם ה' מיטיב לעוברי רצונו, על אחת כמה וכמה שייטיב לעושי רצונו.

אבל יש כאן משמעות נוספת. אם אנחנו רואים שברומי, דהיינו בענייני העולם הזה, יש את "קול המונה של רומי", משתמשים ברעש, במוזיקה, בקמפיינים בשיא הווליום

¹⁹ לקהל תורני – תפוחים או רימונים: רש"י כותב שהרימונים היו לנוי. אולם הרמב"ן כותב שאם המטרה היא נוי, עדיף שיהיו "תפוחי זהב". מדוע העדיף תפוחים על פני רימונים? מסביר הרבי שרש"י מדבר מצד הפשט, ובגלוי רואים יהודים שהם בבחינת "פושעי ישראל מלאים מצוות כרימון", ולכן הכוהן שם רימונים. ואילו הרמב"ן מדבר מצד הפנימיות, והפריע לו שמשבחים יהודים באמצעות "רימונים", בשעה שזה מבטא מצב בעייתי, של אנשים שמצד אחד הם אומנם מלאים מצוות כרימון, אך מצד שני הם פושעי ישראל. אם כבר רוצים לדבר על מעלת ישראל, יש לדבר על כך שמלכתחילה "ועמך כולם צדיקים", ולכל אחד יש נשמה טהורה. לכן עדיף שיהיו תפוחי זהב, שכן כנסת ישראל נמשלה לתפוח, והדמיון לתפוח מתאים ליהודים שנמצאים ברום המעלה.

וכו' – לא יתכן שבענייני קדושה יהיה שקט. לא יתכן שאנו נהיה כל הזמן בווליום נמוך. 14/08/2018

עלינו להפוך את קול המונה של רומי לקדושה, להשתמש גם ברעש לענייני קדושה. אם זו מוזיקה יהודית, אם זו הפצת יהדות להמונים, אם זו תהלוכת הכנסת ספר תורה או תהלוכת ל"ג בעומר רעשנית, אם זו קריאת מגילה ברחוב עם רעשנים.

אם לעוברי רצונו כך, לעושי רצונו על אחת כמה וכמה!²⁰

גאולה: יתקע בשופר גדול

כאשר נקיים מצוות ברעש, נזכה לרעש האמיתי – "והיה ביום ההוא יתקע בשופר גדול, ובאו האובדים מארץ אשור והנידחים בארץ מצרים". נשמע את "קול מבשר מבשר ואומר" – הגאולה השלמה במהרה בימינו!

מבוסס על לקוטי שיחות חלק טז, תצוה ב

תורת החכמה

²⁰ לקח חלופי – מלאים מצוות כרימון: מעשה בחסיד של אדמו"ר מסוים, שכמה שנים לא נפקד בילדים והגיע ליחידות' אצל הרבי מליובאוויטש. הרבי ברך אותו בילדים, ושאל: "כמדומני שבימים אלו יש יארציט בחסידות שלכם, והאדמו"ר נוהג לשאת דברים ולערוך 'סיום'. אמור לי מה אמר באותו מעמד?". "אכן", השיב החסיד, "האדמו"ר ערך סיום על מסכת חגיגה והתעכב על הביטוי המופיע שם בגמרא "פושעי ישראל שמלאין מצוות כרימון". בין השאר תמה: אם הם בכלל 'פושעי ישראל', איך שייך לומר ש'מלאין מצוות כרימון'?"

פני הרבי החווירו, רעד קל נראה בפניו הק' עד שאותו חסיד הצטער על הדברים שהשמיע. אמר הרבי: אף אני למדתי את הגמרא בחגיגה, ולי היה קשה בדיוק להיפך: אם הם 'מלאין מצוות כרימון' איך שייך לכוונתם 'פושעי ישראל'!?"...

אנו למדים מכאן להסתכל על הרימונים. לראות כיצד כל יהודי מלא במצוות, ולא לראות את הרע שבנו.